

TECHNISCHE ANALYSE

Technische analyse is het analyseren van de koersvorming, die door vraag- en aanbodverhoudingen op een markt tot stand komt. De technisch analist gebruikt voor het maken van zijn analyses verschillende grafieken en indicatoren, die een goed overzicht geven van de koersontwikkeling en een beter inzicht mogelijk maken in het spel van vraag en aanbod. De technische analyse houdt zich niet bezig met de financiële gegevens en achtergronden van bedrijven, dat is het domein van de fundamentele analyse. Technische analyse gaat er vanuit dat alle informatie is verwerkt in de koersen. Hoeksteen van de technische analyse is de stelling dat de koersen zich trendmatig bewegen en dat het verleden zich herhaalt.

Technische analyse versus fundamentele analyse.

In zijn boek *Techniques of investment analysis* geeft Dr. Stanley S.C. Huang een aantal toepassingen wanneer technische danwel fundamentele analyse te gebruiken is.

	Technisch	Fundamenteel
Doel:	Het voorspellen van korte-termijn bewegingen van aandelenkoersen.	Het bepalen van zekerheidswaarden voor de lange termijn.
Studie van:	De actie op de aandeelbeurs, vooral m.b.t. koers- en omzetveranderingen van individuele fondsen en de markt.	Verkopen, resultaten en dividend. De te verwachten winsten van de individuele onderneming, van industriën en de hele economie.
Type koper:	Meestal korte-termijn handelaren en beleggers.	Meestal de lange-termijnbelegger.
Strategie:	Het hanteren van regels zoals het plaatsen van stop-loss orders, het identificeren en gebruik maken van trends in de bewegingen van aandelenkoersen.	Beleggen in fondsen tegen redelijke koersen, zowel op basis van historische gegevens als te verwachten cijfers. Korte termijn koersbewegingen worden buiten beschouwing gelaten.
Filosofie:	Korte-termijn koersbewegingen kunnen voorspeld worden op basis van de studie van koersen, omzetten en chartpatronen van individuele aandelen en andere markt indicatoren.	Lange-termijn waardebepalingen kunnen voorzien worden op basis van fundamentele factoren. Korte termijn koersveranderingen zijn moeilijk te voorspellen.

Chart reading

Bij technische analyse wordt veel gebruik gemaakt van grafische voorstellingen, ook wel charts genoemd; vandaar ook wel de benaming chartisme of chart reading. Een chart is overzichtelijk en geeft in één oogopslag de stand van zaken weer op een bepaald tijdstip. Charts kunnen op verschillende manier worden geconstrueerd, maar het meest wordt gebruik gemaakt van de bar-chart, de lijn-chart en de point- en figurechart.

De *bart-chart* geeft horizontaal de tijd aan en verticaal de koers. Elke dag geeft een verticale lijn de verbinding aan tussen de hoogste en de laagste koers, terwijl de opening- en slotkoers wordt aangegeven door middel van een horizontaal streepje resp. links en rechts van de verticaal (*figuur 2*).

De *lijn-chart* ontstaat door de koersen met elkaar te verbinden en werkt ook met een tijds- en prijs-as (*figuur 1*).

Op de *point- en figure-chart* wordt verticaal de prijs afgezet, terwijl op de horizontale as het tijdsaspect niet vast ligt. Hierbij geldt dat een opwaartse beweging wordt aangegeven met een x en een neerwaartse beweging met een o. Wel wordt het begin van een nieuwe maand in de chart aangegeven door vermelding van het maandnummer, dat dan in de plaats wordt gezet van de x of de o. Onder in de chart wordt het jaartal vermeld, zodat wel gezien kan worden wanneer de koerswijzigingen zich afgespeeld hebben. Er wordt dus alleen een x of een o geplaatst als de koersontwikkeling daartoe aanleiding geeft. Door met een bepaalde omslag rekening te houden worden kleine koersveranderingen buiten beschouwing gelaten, waardoor een schijnbaar willekeurig koersverloop wordt omgezet in een min of meer trendmatige beweging (zie *figuur 3*).

Figuur 1: Lijnchart (slotkoersen)

Figuur 2: Barchart (open, hoog, laag, slot)

Figuur 3: Point & Figure Chart

BEWEGINGEN EN TRENDS

De primaire beweging

De belangrijkste beweging is de primaire of algemene trend, meer bekend als een stijgende (bull) of dalende (bear) markt. Deze beweging kan van korter dan een jaar tot meerdere jaren voortduren (figuur 4).

Een primaire bullmarkt geeft een brede opwaartse beweging weer, welke gemiddeld twee jaar duurt en voortdurend wordt onderbroken door secundaire reacties.

Een bullmarkt begint als de markt het slechte nieuws heeft verwerkt en men weer vertrouwen in de toekomst begint te krijgen. De tweede fase is een antwoord op het toenemen van de bedrijvigheid, terwijl de volgende en laatste fase voorkomt uit een teveel aan vertrouwen en speculatie.

Een primaire bearmarkt vertoont een lange daling welke wordt onderbroken door secundaire stijgingen. Het begint als men het vertrouwen verliest in het waarom van de aandelenaankoop. De tweede fase vindt plaats als de bedrijvigheid en de winsten afnemen. De derde en laatste fase vangt aan als men het aandelenbezit verkoopt zonder daarbij de onderliggende waarde in ogenschouw te nemen.

De secundaire beweging

Een secundaire beweging is een belangrijke daling in een bullmarkt of een belangrijke stijging in een bearmarkt, welke normaliter duurt van enkele weken tot enkele maanden.

Hierbij valt de markt 1/3 tot 2/3 deel terug van primaire koersveranderingen sinds de vorige secundaire beweging.

De korte beweging

De derde beweging vormt een onderdeel van de primaire en secundaire beweging en duurt van enkele uren tot enkele weken. Deze beweging heeft geen voorspellende waarde voor de lange-termijninvesteerder en wordt daarom niet als belangrijk beschouwd voor de lange termijn.

Figuur 4: Primaire Trend, Secundaire Trend en Korte Trend

Het bepalen van de 3 soorten trends

Men spreekt van een *opwaartse trend* als elkaar opeenvolgende stijgingen steeds hoger eindigen, terwijl het dal van de reactie steeds hoger eindigt dan het voorgaande dal. Omgekeerd is er sprake van een *dalende trend* als steeds lagere punten worden bereikt, terwijl de reacties steeds onder de voorgaande top blijven. Tenslotte onderscheiden we nog de *zijwaartse trend* als er sprake is van opeenvolgende toppen en dalen in zijwaartse richting.

Steun en weerstand

De dalen (bodems) of positieve omslagpunten van een trend worden *steun* of steunniveau. Bij een steunniveau is de koopinteresse sterker dan de verkoopinteresse.

Weerstand is het tegenovergestelde van steun. Bij het weerstandsniveau is de verkoopdruk groter dan de koopdruk. Weerstandsniveau's bestaan dan ook uit toppen (*figuur 5*).

Figuur 5: Steun en weerstand in een zijwaartse markt.

Hoe worden trendlijnen getrokken.

Bij een opgaande trend wordt een trendlijn getrokken door minimaal twee opeenvolgende dieptepunten te verbinden. Bij een neergaande trend wordt de lijn getrokken door twee opeenvolgende hoogtepunten.

Opwaartsgerichte trendlijnen worden ook wel stijgingssteunlijnen genoemd, terwijl naar beneden gerichte trendlijnen ook wel worden aangeduid als dalingsweerstandlijnen.

Bij point en figure charting wordt vaak gewerkt met 45°-trendlijnen. Deze trendlijnen verbinden dan geen punten, maar worden getrokken vanaf het laagste punt aan het eind van een baisse-periode of een belangrijke koersdaling.

Ze snijdt door telkens hoger liggende hokjes van de grafiek. Deze lijn kan vrij snel na het begin van de koersstijging worden getrokken.

Het belang van trendlijnen

In de praktijk van de technische analyse is gebleken dat het doorbreken van een trendlijn vaak het begin is van een wijziging in de heersende trendbeweging. Er kan sprake zijn van een trendomkeer of de aan de gang zijnde beweging wordt op een ander niveau voortgezet. Uiteraard zijn niet alle doorbraken van trendlijnen altijd even belangrijk. Van belang is vooral:

1. Het aantal keren dat de trendlijn geraakt is.
2. De lengte (ouderdom) van een trendlijn.
3. De hoek van de trendlijn.

Hoe vaker een lijn het keerpunt vormt van de koersbeweging, des te groter is de betekenis, welke aan deze lijn gegeven dient te worden. Dit omdat de trendlijn dan in feite een gebied van steun of weerstand aangeeft. Elke keer dat dit gebied wordt getest en in tact gelaten, draagt bij aan de belangrijkheid van de trendlijn.

Net als bij koerspatronen geldt ook bij trendlijnen: hoe langer, hoe ouder des te meer belang mag er aan gehecht worden. Het spreekt voor zich dat aan de doorbraak van een trendlijn, welke meerdere jaren heeft standgehouden meer gewicht toegekend dient te worden dan aan een trendlijn van enkele weken oud.

De hoek van een trendlijn is ook belangrijk. Een scherp stijgende trendlijn is vaak van korte duur, omdat deze vrij gemakkelijk te doorbreken is. Zelfs een korte zijdelingse koersbeweging kan hier reeds voor zorgen.

Trendkanalen

Nadat een stijgende (stijgingssteunlijn) of een dalende trendlijn (dalingsweerstandlijn) getrokken kan worden en de koersbeweging zich conform deze lijnen gedragen, blijkt vaak dat (vrijwel) parallel aan deze lijnen zgn. stijgingsweerstand- en dalingssteunlijnen getrokken kunnen worden. Het gebied tussen deze lijnen wordt het trendkanaal genoemd

De parallel getrokken lijnen zijn om tweeërlei redenen erg bruikbaar:

- Ze geven bij koersstijgingen het weerstandsgebied en bij koersdalingen het steungebied aan.
- Doorbraak van de lijnen betekent vaak een ommekeer of tenminste een aanpassing van de heersende trend.

In de praktijk zal een lange-termijnbelegger zijn positie handhaven zolang de stijgingssteunlijn niet wordt doorbroken. De korte-termijnbelegger of speculant zal proberen in de buurt van de stijgingssteunlijn te kopen om in de buurt van stijgingsweerstandlijn weer te verkopen. Na daling tot op de stijgingssteunlijn zal hij weer positie nemen. Het trendkanaal wordt door hem dus gezien als het gebied waarbinnen de handel zich afspeelt. In Amerika wordt dit gebied de tradingband genoemd.

Trendlijnen en trendkanalen hebben in de praktijk al vaak hun nut bewezen. Voor vele beleggers gelden zij als onmisbaar bij het nemen van beslissingen zowel voor de korte termijn als voor de lange termijn.

Voortschrijdend gemiddelden (moving average)

Het berekenen van gemiddelden van een groep getallen is een bekende manier om de fluctuaties van die getallen zoveel mogelijk te beperken.

Het gebruik van een voortschrijdend gemiddelde binnen de technische analyse heeft hetzelfde tot doel, nl. het temperen in de tijd van de fluctuaties van aandelenkoersen, zodat min of meer grote afwijkingen tot een minimum worden beperkt.

Een van de basisveronderstellingen van technische analyse is dat de aandelenmarkt zich beweegt in trends. Voortschrijdend gemiddelden worden nu gebruikt als een soort van filter, waardoor de onderliggende trend beter zichtbaar wordt (*figuur 6*).

Hierbij wordt gebruik gemaakt van een drietal vormen: ongewogen, gewogen en exponentieel voortschrijdend gemiddelden.

Figuur 6: Dalend Trendkanaal inclusief een voortschrijdend gemiddelde

Technische Analyse Indicatoren

Indicatoren zijn –net als het voortschrijdend gemiddelde– een afgeleide van de koersgrafiek. Door middel van wiskundige formules wordt getracht meer inzicht te krijgen in het gedrag van de koersgrafiek en zo een visie te ontwikkelen op de toekomstige koersontwikkeling. Indicatoren zijn er in alle soorten en maten. Sommigen presteren goed in een trending markt, anderen juist in een zijwaartse markt. Als een indicator objectief aan- en verkoop punten kan aangeven in de markt, dan spreken we ook wel van een *tradingsysteem*. Het vinden van de best presterende indicatorinstellingen voor een bepaalde markt of individueel aandeel noemen we het *Optimaliseren* van een indicator. Het uitrekenen wat een bepaalde indicator voor resultaat zou hebben behaald op basis van historische koersen, heet *Backtesten*.

In onderstaande figuur 7 zijn een aantal veelgebruikte indicatoren opgenomen: Moving Average, MACD en RSI. In de sectie met de MACD indicator zijn ook de automatisch gegenereerde aan- en verkoop punten te zien.

Figuur 7: Moving Average, MACD en RSI indicator.

Zelfstudie:

Het is uiteraard verleidelijk om bij het beleggen volledig blind te varen op technische analyse, chart reading en indicatoren. Toch blijkt uit de praktijk dat er betere resultaten worden behaald met technische analyse, naar mate de onderliggende theorie beter wordt beheerst.

De onderstaande boeken worden dan ook van harte aanbevolen voor zelfstudie:

- Harry Geels, Beleggen met Technische Analyse (Keyword, 2005)
- Erik Zwierenberg, Ontwerpen en Toepassen van Tradersystemen (Keyword, 2003)
- Rombout Kerstens, Praktijkids Indicatoren (Keyword, 2008)
- Martin J. Pring, Technical Analysis Explained (McGraw Hill, 1991)
- Alexander Elder, Trading for a Living (Wiley, 1992)
- Perry J. Kaufman, Trading Systems and Methods (Wiley, 1987 - herzien 1998)
- Charles Le Beau & David Lucas, Computer Analysis of the Futures Market (Mc Graw Hill, 1992)

Technische analyse software

Het toepassen van technische analyse kan eigenlijk alleen goed uitgevoerd worden m.b.v. een geschikt technische analyse softwarepakket. Onderstaande software is zeer geschikt voor beginners en gevorderden:

- Wall Street Professional